

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4Cdo/145/2023                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 1719201283                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 26.06.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Mario Dubaň              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:1719201283.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U. W., narodenej XX. P. XXXX, F., W. XXX/X, proti žalovaným 1/ P. O., narodenej XX. A. XXXX, F., D.. A. XXXX/XX, 2/ O. W., narodenej XX. X. XXXX, F., P. XXXX/XX, 3/ W. M. P., narodenej XX. U. XXXX, L., O. XXX, A., 4/ P. M., narodenému XX. X. XXXX, Pezinok, X. XXXX/X, zastúpenému advokátkou Mgr. Máriou Čechovou, Slovenský Grob, Slnecná 38/A, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8C/36/2019, o dovolaní žalovaného 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. júla 2022 sp. zn. 10Co/23/2022, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému 4/ nepriznáva.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 28. júna 2021 č. k. 8C/36/2019-212 I. zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaných 1/ až 4/ k nehnuteľnosti zapísanej v operáte katastra nehnuteľností Okresného úradu Pezinok, katastrálny odbor na liste vlastníctva č. XXXX okres F., obec F., k. ú. F. parcely registra „C“ na katastrálnej mape: parc. č. XXXX/X o výmere 1271 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/X o výmere 354 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/X o výmere 366 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/XX o výmere 398 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/XX o výmere 338 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/XX o výmere 368 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/XX o výmere 372 m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXX/XX o výmere 1549 m2 ostatná plocha, parc. č. XXXX/XX o výmere 30 m2 ostatná plocha, Stavby: súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/XX bytový dom, súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/XX bytový dom, súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/XX bytový dom, súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/X bytový dom, súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/X bytový dom, Byt: vchod č. X, X. p., byt číslo X, X. X, podiel priestoru na spol. častiach a spol. zariadeniach domu, na príslušenstve a spoluvlastnícky podiel k pozemku v podiele 9679/774710, Nebytový priestor: vchod X, suterén, druh nebytového priestoru 12, podiel priestoru na spoločných

častiach a spol. zariadeniach domu, na príslušenstve a spoluvlastnícky podiel k pozemku v podiele 452/774710 (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“); II. spornú nehnuteľnosť prikázal do vlastníctva žalobkyne v podiele 2/5 k celku, žalovanej 1/ v podiele 1/5 k celku, žalovanej 2/ v podiele 1/5 k celku, žalovanej 3/ v podiele 1/5 k celku; III. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 4/ na náhradu jeho spoluvlastníckeho podielu sumu 22.000 eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalobkyni voči žalovanému 4/ nárok na náhradu trov konania priznal v rozsahu 100 % a voči žalovaným 1/ až 3/ jej nárok nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil vecne tým, že pri vyporiadaní podielového spoluvlastníctva strán sporu vychádzal zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený k tomu, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, ak mu to z akýchkoľvek dôvodov nevyhovuje s tým, že prednostným spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je reálne rozdelenie veci. Poukázal na to, že žalobkyňa najprv žiadala, aby bola nehnuteľnosť prikázaná žalovanému 4/, ak preukáže finančnú pripravenosť vyplatiť každej spoluvlastníčke 22.000 eur, pričom aj žalovaný 4/ vo vyjadrení žiadal na základe predloženej darovacej zmluvy zrušiť a prikázať podielové spoluvlastníctvo do jeho výlučného vlastníctva. Súd prvej inštancie však uviedol, že nakoľko bol žalovaný 4/ v konaní nečinný, svoju neprítomnosť v čase pojednávania neospravedlnil, nemal tak za preukázané, že má dostatok finančných prostriedkov na vyplatenie podielových spoluvlastníčok, z dôvodu ktorého zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo tak ako žiadala žalobkyňa druhým navrhovaným petitom, s ktorým žalované 1/ až 3/ súhlasili. Ďalej poukázal na to, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný 4/ užíva dlhodobu celú nehnuteľnosť nad rámec svojho podielu, čím sa na úkor podielových spoluvlastníčok bezdôvodne obohacuje. Vzhľadom na skutočnosť, že medzi spoluvlastníkmi existuje dlhodobý neriešený stav nezhôd a vzájomnej (ne)komunikácie, nemožnosti sa dohodnúť na užívaní spoločnej nehnuteľnosti, súd prvej inštancie dospel k záveru, že je dôvodné zrušiť podielové spoluvlastníctvo účastníkov a prikázať podiel žalovaného 4/ do výlučného vlastníctva žalobkyne s povinnosťou vyplatiť žalovaného 4/, keď žalobkyňa preukázala, že disponuje s finančnými prostriedkami na svojom účte.

1.2. Pokiaľ išlo o ocenenie spornej nehnuteľnosti, súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že žalovaný 4/ sa síce nevyjadril k ohodnoteniu nehnuteľnosti, avšak zo zápisníc zo dňa 23. marca 2018, dňa 16. apríla 2018, dňa 14. decembra 2018 mal za preukázané, že ohodnotenie nehnuteľnosti v sume 110.000 eur je nesporné. Poznamenal, že žalované 1/ až 3/ výšku ohodnotenia nehnuteľnosti v uvedenej sume nerozporovali, preto považoval tvrdenia čo do ceny za zhodné, nesporné a vychádzal zo zhodných tvrdení strán o všeobecnej trhovej cene nehnuteľností, z dôvodu ktorého pristúpil k ďalšiemu spôsobu vyporiadania podielového spoluvlastníctva, a to prikázaním veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom za náhradu.

1.3. Súd prvej inštancie napokon v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na to, že termín pojednávania dňa 28. apríla 2021 zrušil z dôvodu existencie rizika šírenia vírusového ochorenia COVID-19 a vytýčil nový termín pojednávania na deň 19. mája 2021. Žalovaný 4/ následne požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu, že žiadal o bezplatnú právnu pomoc z Centra právnej pomoci a taktiež doložil potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti od 17. mája 2021, ktoré ospravedlnenie súd akceptoval a odročil pojednávanie na nový termín dňa 28. júna 2021. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný 4/ mal predvolanie na nový termín doručené dňa 24. mája 2021, pričom svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil a ani nepožiadaval o odročenie. Poukázal na to, že po pojednávaní a po meritórnom rozhodnutí prišlo do spisovej kancelárie elektronické podanie, v ktorom právna zástupkyňa žalovaného 4/ žiadala odročenie pojednávania, nakoľko Rozhodnutím o priznaní nároku na poskytovanie právnej pomoci zo dňa 23. júna 2021, č. KaBA/11463/2021 mu bol priznaný nárok na zastupovanie a tým nebola zachovaná 5-dňová lehota na prípravu pojednávania. Súd prvej inštancie deklarovaný dôvod na odročenie pojednávania, že právna zástupkyňa žalovaného 4/ nemá dostatok času na prípravu na pojednávanie, čo oznámila súdu v piatok, t. j. jeden pracovný deň pred nariadeným pojednávaním, nepovažoval za včasné oznámenie dôvodu na odročenie pojednávania. V tejto súvislosti poukázal na to, že predvolanie na pojednávanie bolo procesnej strane žalovanému 4/ doručené s časovým predstihom výrazne presahujúcim 5-dňovú lehodu, čím bol vytvorený dostatočný časový priestor na prípadné

udelenie plnej moci právnenému zástupcovi, a preto zo spisu nevyplýva, že by žalovaný 4/ nemal dostatok času zvoliť si právneho zástupcu, ktorý by bol schopný v zostávajúcom čase do pojednávania oboznámiť sa s obsahom spisu a zúčastniť sa pojednávania. Dodal, že prípadná neschopnosť zorganizovať zastupovanie účastníka na požadovanej úrovni (a teda aj účasť advokáta alebo jeho zástupcu na súdnom pojednávaní) ide na ujmu účastníka alebo advokáta, a nie súdu.

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného 4/ rozsudkom z 29. júla 2022 sp. zn. 10Co/23/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal voči žalovanému 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd sa v odôvodnení nestotožnil s odvolacou námietkou žalovaného 4/, že mu súd prvej inštancie svojim procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko spor rozhodol v jeho neprítomnosti, keď neakceptoval ospravedlnenie doručené deň pred pojednávaním vytýčeným na 28. júna 2021, ako i z dôvodu, že rozhodol bez toho, aby ho ako stranu sporu vypočul. Odvolací súd v prvom rade uviedol, že žalovanému 4/ bola dňa 26. júna 2020 doručená žaloba na vyjadrenie, ku ktorej sa vyjadril podaním zo dňa 06. júla 2020. Pokiaľ išlo o neprítomnosť žalovaného 4/ na pojednávaní konanom dňa 28. júna 2021, odvolací súd k argumentácii žalovaného 4/, že nie jeho vinou rozhodlo Centrum právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci až päť dní pred vytýčeným pojednávaním, uviedol, že práve z tohto rozhodnutia Centra právnej pomoci vyplýva, že žalovaný 4/ doručil žiadosť o poskytnutie právnej pomoci v prejednávanej veci dňa 22. júna 2021 (o ktorej bolo rozhodnuté nasledujúci deň), a to napriek tomu, že v podaní zo dňa 11. mája 2021, ktorým o. i. žiadal o odročenie pojednávania určeného na 19. mája 2021, prvoinštančnému súdu oznámil, že požiada Centrum právnej pomoci o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci v tomto spore. Podľa odvolacieho súdu z uvedenej chronológie vyplývalo, že žalovaný 4/ mal od 24. mája 2021, kedy mu bolo doručené predvolanie na pojednávanie určené na deň 28. júna 2021, spolu so všetkými procesnými poučeniami pre stranu sporu, vedomosť o termíne ďalšieho pojednávania, svoju žiadosť doručil Centru právnej pomoci až dňa 22. júna 2021, t. j. v utorok, štyri pracovné dni pred nariadeným pojednávaním. Z uvedeného dôvodu odvolací súd posúdil konanie žalovaného 4/ ako špekulatívne a námietku o porušení jeho práva na spravodlivý proces za absolútne nedôvodnú, keďže pasivitu žalovaného 4/ nie je možné považovať za pochybenie súdu. Dodal, že procesná pasivita sa zároveň prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť strany sporu vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sama svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledovala ochranu svojich subjektívnych práv.

2.2. Odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie sa nedopustil žiadneho pochybenia vo svojom procesnom postupe, keď rozhodol v neprítomnosti žalovaného 4/, nakoľko žalovaný 4/ si sám svojim konaním zmaril účasť na konaní tým, že napriek tomu, že bol zo strany súdu prvej inštancie opakovane poučený o všetkých svojich procesných právach, že mu bolo v dostatočnom časovom predstihu doručené predvolanie na každé vo veci vytýčené pojednávanie (minimálne mesiac pred každým pojednávaním), písomné dôvody odročenia pojednávania určeného na deň 28. júna 2021 doručila jeho splnomocnená zástupkyňa súdu prvej inštancie v posledný pracovný deň, teda tak neskoro, že sa dané podanie do dispozície súdu (zákonnej sudkyne) do začiatku pojednávania dňa 28. júna 2021 o 9.00 hod. ani nedostalo. Podľa odvolacieho súdu preto postupoval prvoinštančný súd absolútne správne, keď nedisponujúc žiadnym ospravedlnením ani žiadosťou o odročenie pojednávania zo strany žalovaného 4/ dňa 28. júna 2021 meritórne rozhodol.

2.3. Vzhľadom na ďalšie odvolacie námietky odvolací súd konštatoval, že žalovaný 4/ k žalobe v priebehu celého konania pred súdom prvej inštancie uviedol jediný argument, ktorým navrhol v prípade vyporiadania podielového spoluvlastníctva prikázať jemu nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva, avšak nepredložil žiadne dôkazy, okrem znaleckého posudku, ktorý preukazuje pravosť podpisu matky strán

sporu na darovacej zmluve, nemajúci však žiadny vecný súvis s prejednávanou vecou. S ohľadom na to jeho tvrdenie v podanom odvolaní, že nikdy nesúhlasil s ocenením vypořádávanej nehnuteľnosti sumou 110.000 eur, odvolací súd považoval za nepreukázané, nakoľko naopak z listinných dôkazov predložených žalobkyňou vyplýva, že na stretnutí v prítomnosti vtedajšej právnej zástupkyne žalobkyne JUDr. Silvie Jakubcovej dňa 23. marca 2018 vyjadril súhlas s hodnotou nehnuteľnosti vo výške 110.000 eur.

2.4. Odvolací súd sa napokon nestotožnil ani s odvolacou námietkou žalovaného 4/, že k porušeniu jeho procesných práv došlo aj tým, že prvoinštančný súd vo veci rozhodol bez toho, aby bol v konaní vypočutý, nakoľko v zmysle § 195 ods. 1 CSP súd nebol povinný nariadiť výsluch žalovaného 4/ o tvrdených skutočnostiach, ktoré v konaní vyšli najavo, ak mal skutočný stav veci potrebný k rozhodnutiu vo veci samej zistený z vyjadrení strán sporu, ktoré sa konania zúčastnili. Odvolací súd zároveň považoval skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie súdom prvej inštancie za správne.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný 4/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP.

3.1. Mal za to, že súd svojim postupom odňal jeho procesné práva, keď jeho ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní vyhodnotil ako nepostačujúce, pričom pojednával a rozhodol bez toho, aby bol žalovaný 4/ v konaní vypočutý, čím mu zobral zákonnú možnosť sa vyjadriť k výpovediam žalobkyne a žalovaných 1/ až 3/. Dovolateľ ďalej uviedol, že neskoré rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na jeho právne zastúpenie nemôže byť pripisované na jeho ťarchu. Rovnako ani skutočnosť, že podateľňa prvoinštančného súdu doručila do spisovej kancelárie predmetný mail až okolo 12:00 hod. nasledujúceho pracovného dňa. Dovolateľ zároveň poukázal na to, že v čase konania predmetného pojednávania, kedy bolo rozhodnuté v jeho neprítomnosti, bol stále uznaný práceneschopným, a teda existoval ďalší objektívny dôvod, pre ktorý sa žalovaný 4/ nemohol zúčastniť pojednávania. V tejto súvislosti poznamenal, že jeho advokátka nemala zachovanú 5-dňovú lehotu na prípravu na pojednávanie. Napokon konštatoval, že hodnota nehnuteľnosti, ktorú určil súd, nezodpovedala aktuálnym cenám na trhu s nehnuteľnosťami.

3.2. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil. Zároveň navrhol odložiť jeho vykonateľnosť.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnuté rozhodnutia považuje za správne, zákonné a spravodlivé. Skutočnosť, že sa žalovaný 4/ nezúčastňoval pojednávania, považovala za vytváranie prierahov v konaní. Súčasne poukázala na to, že spoluvlastníčky predali spornú nehnuteľnosť tretej osobe. S ohľadom na to navrhla podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Žalované 1/ až 3/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

6. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

7. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Žalovaný 4/ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal i/ pojednávanie v jeho neprítomnosti, ii/ rozhodnutie bez toho, aby bol v konaní vypočutý, iii/ nesprávne určenie hodnoty spornej nehnuteľnosti.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

17. Žalovaný 4/ namietal, že súd prvej inštancie pojednával a rozhodol v jeho neprítomnosti, a to napriek jeho riadnemu ospravedlneniu.

18. V civilnom procese platí zásada, že vec sa má rozhodnúť spravidla na jednom pojednávaní. Možnosť súdu odročiť pojednávanie je možná len výnimočne a zákon podmieňuje tento postup existenciou dôležitých dôvodov. V prípade žiadosti o odročenie termínu pojednávania musí súd vyhodnocovať aj to, či sa niektorá zo sporových strán týmto postupom nepokúša o procesnú obštrukciu. V ustanovení § 157 ods. 1 CSP sa súdu ukladá povinnosť, aby vec rozhodol rýchlo a hospodárne, spravidla na jednom pojednávaní. Preto aj všetky úkony, ktoré súd realizuje v rámci prípravy pojednávania, je povinný uskutočniť tak, aby bola vec rozhodnutá na prvom pojednávaní. Odročenie pojednávania má byť výnimočným procesným úkonom súdu, ku ktorému môže dôjsť len z dôležitého dôvodu. Dôležitosť dôvodu, pre ktorý účastník žiada o odročenie pojednávania, však nemožno posudzovať bez prihliadnutia ku všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu (k tomu porovnaj sp. zn. 3Obdo/11/2009).

19. Z obsahu spisu vyplýva, že žaloba bola podaná na Okresnom súde Pezinok dňa 03. júla 2019 a žalovanému 4/ bola doručená 26. júna 2020, ku ktorej sa žalovaný 4/ vyjadril v písomných podaniach zo 06. júla 2020 a 23. júla 2020 tak, že predložil Darovaciu zmluvu z 10. januára 2015 (týkajúcu sa spornej nehnuteľnosti) a znalecký posudok č. 03/2020 znalca P. P. O., kde bolo konštatované, že podpisy P. M. na Darovacej zmluve sú jej vlastnoručnými podpismi. Prvý termín pojednávania súd prvej inštancie nariadil na deň 28. apríla 2021 a predvolanie spolu s poučením procesných strán doručil žalovanému 4/ dňa 02. marca 2021. Vzhľadom na existenciu rizika šírenia vírusového ochorenia COVID-19 súd prvej inštancie uvedený termín pojednávania zrušil a vytýčil nové pojednávanie na deň 19. mája 2021. Žalovaný 4/ podaním doručeným súdu 11. mája 2021 požiadal o odročenie plánovaného pojednávania s ohľadom na to, že je sociálny prípad, má dlhodobé zdravotné problémy a predmet spor je pre neho existenčnou záležitosťou; rovnako uviedol, že požiada o bezplatnú právnu pomoc z Centra právnej pomoci. Následne podaním doručeným súdu 12. mája 2021 žalovaný 4/ predložil potvrdenie zo Sociálnej poisťovne a. s. ako dôkaz, že spĺňa predpoklady na pridelenie advokáta z Centra právnej pomoci a podaním z 18. mája 2021 predložil Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti od 17. mája 2021. Vzhľadom na uvedené podania súd prvej inštancie odročil pojednávanie na deň 28. júna 2021, v súvislosti s ktorým doručil žalovanému 4/ spolu s poučením predvolanie dňa 24. mája 2021 (doručenka na č. l. 196 spisu). Dňa 25. júna 2021 o 12:55 hod. Mgr. Mária Čechová e-mailom, ktorý bol do súdneho spisu založený dňa 28. júna 2021 o 11:50 hod., požiadala ako ustanovená právna zástupkyňa žalovaného 4/ o odročenie pojednávania, keďže nemala zachovanú 5-dňovú lehotu na jeho prípravu. Ako vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní dňa 28. júna 2021, súd vyhlásil uznesenie o pojednávaní v

neprítomnosti žalovaného 4/ podľa § 180 CSP, následne vec prejednal a po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania vo veci aj rozsudkom meritórne rozhodol.

20. Dôležitosť dôvodov, ktorými účastník odôvodňuje žiadosť o odročenie pojednávania, ako aj včasnosť ich uplatnenia posudzuje súd podľa konkrétnych okolností prípadu, a môže ich preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti o odročenie pojednávania. Aj keď účastník konania vo svojej žiadosti uvedie dôvod, inak spôsobilý viesť k záveru o odročení pojednávania, nie je súd vždy povinný takýto dôvod akceptovať, a to najmä vtedy, ak je účastníkom konania uplatnený k procesnej obštrukcii s cieľom bezdôvodného predlžovania občianskeho súdneho konania. Ak účastník konania nepreukáže existenciu objektívnych skutočností brániacich mu zvoliť si advokáta v primeranej lehote po riadnom doručení predvolania na pojednávanie, nie je možné akceptovať udelenie plnej moci advokátovi v krátkom čase pred termínom pojednávania, príp. v deň pojednávania ako dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania a nedochádza tak k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (R 24/2016).

21. Po komplexnom preskúmaní veci, najmä postupu súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu rozsudku z 28. júna 2021, dovolací súd dospel k rovnakému záveru ako odvolací súd, a to, že postupom prvoinstančného súdu nedošlo k znemožneniu uskutočňovania procesných práv žalovaného 4/ v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovanému 4/ bolo odňaté uplatnenie procesných práv priznaných mu v civilnom sporovom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v intenzite, ktorá by odôvodňovala záver, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Predvolanie (v poradí tretie) na pojednávanie dňa 28. júna 2021 bolo žalovanému 4/ doručené 24. mája 2021, t. j. vyše mesiac pred vytýčeným pojednávaním. Dôvod na odročenie tohto pojednávania (ustanovenie právnej zástupkyne žalovanému 4/ Centrom právnej pomoci a s tým súvisiace nezachovanie 5 dní na prípravu) oznámila právna zástupkyňa žalovaného 4/ súdu e-mailom v poobedňajších hodinách jeden pracovný deň pred nariadeným pojednávaním, pričom žalovaný 4/ mal vedomosť o termíne ďalšieho pojednávania minimálne od 24. mája 2021. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie doručil žalovanému 4/ predvolanie na pojednávanie s dostatočným časovým predstihom výrazne presahujúcim namietanú 5-dňovú lehotu, predmetné podanie právnej zástupkyne žalovaného 4/ nemožno považovať za včasné oznámenie dôvodu na odročenie pojednávania. Aj dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ sa žalovaný 4/ chcel dať v konaní zastúpiť advokátom prostredníctvom Centra právnej pomoci (na čo má právo), mohol a mal vyvíjať za týmto účelom iniciatívu v primeranej lehote po prevzatí predvolania na pojednávanie vytýčené na deň 28. júna 2021, s čím nekorešponduje podanie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci (iba) 6 dní pred konaním pojednávania bez toho, aby včas informoval konajúci súd o zvolenom postupe a jeho možnom dopade na svoju účasť na predmetnom pojednávaní. Napokon, žalovaný 4/ súdu ani len neuviedol, prečo sa rozhodol požiadať o poskytnutie právnej pomoci tak krátko pred konaním pojednávania, resp. existencia akej okolnosti mu objektívne bránila podať žiadosť skôr tak, aby ustanovený zástupca mal dostatok času pripraviť sa na pojednávanie, ktoré bolo súdom už nariadené na konkrétny termín, o ktorom žalovaný 4/ vedel v dostatočnom predstihu.

22. V tejto súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení. Pokiaľ teda dovolateľ namietal, že neskoré rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na jeho právne zastúpenie, resp. neskoré doručenie žiadosti o odročenie pojednávania do príslušnej spisovej kancelárie, nemôže byť pripisované na jeho ťarchu, tak dovolací súd zdôrazňuje, že práve v dôsledku jeho pasívneho prístupu, keď doručil svoju žiadosť o poskytnutie právnej pomoci Centru právnej pomoci (až) dňa 22. júna 2021 (č. l. 204 spisu), t. j. 29 dní po doručení predvolania na pojednávanie a len 6 dní pred konaním predmetného pojednávania (!), bolo ustanovenej advokátke znemožnené zachovanie dostačujúceho časového obdobia

(aspoň 5 dní) na prípravu na pojednávanie. A to napriek skutočnosti, že už v podaní z 10. mája 2021 (č. l. 184 spisu) sám dovolateľ avizoval svoju ambíciu obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci. Dovolací súd sa preto stotožnil so záverom odvolacieho súdu, ktorý vyhodnotil konanie žalovaného 4/ ako špekulatívne, pričom procesný stav vyvolaný jeho pasivitou nebolo možné považovať za pochybenie súdu. Najvyšší súd pripomína, že k vysloveniu porušenia práva na spravodlivý proces nemôže dôjsť len v dôsledku nedostatkov v aktivite, resp. postupe dotknutej strany sporu alebo jej zástupcu. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že pokiaľ dovolateľ v dovolaní tvrdil, že v čase konania predmetného pojednávania bol stále uznaný práceneschopným, túto skutočnosť hodnoverným spôsobom nepreukázal. Z uvedených dôvodov predmetné námietky žalovaného 4/ neboli spôsobilé založiť záver o výskyte vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

23. Pokiaľ išlo o námietku žalovaného 4/, že súd prvej inštancie rozhodol bez toho, aby bol v konaní vypočutý, dovolací súd poukazuje na to, že v civilnom sporovom konaní je výsluch strany iba podporným dôkazom a je len jedným z dôkazných prostriedkov, na ktoré súd prihliada v rámci vykonaného dokazovania. Aj v judikáte R 21/2017 najvyšší súd vyslovil, že povinnosť uskutočniť výsluch strany civilného sporu nie je absolútna. Ak súd nevykoná dôkaz výsluchom sporovej strany, bez ďalšieho nedochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces. V okolnostiach preskúmvanej veci, ktoré dovolací súd už bližšie rozviedol, bolo plne na zvážení konajúceho súdu, či je vypočutie žalovaného 4/ nevyhnutné. Pokiaľ mal súd vykonaným dokazovaním za preukázané tvrdené skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo (čo v priebehu konania spochybňované nebolo), nevykonaním výsluchu žalovaného 4/ nedošlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Napokon, žalovanému 4/ bola doručená žaloba i ďalšie vyjadrenia ostatných účastníkov konania a mohol sa písomne vyjadrovať k veci, podávať písomné stanoviská i k argumentom protistrany, čo aj urobil. Z uvedeného dôvodu možno konštatovať, že mu bol vytvorený priestor zaručujúci možnosť účinne uplatňovať námietky a argumenty, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie súdu, čím súčasne nedošlo k popretiu jedného z prvkov práva na spravodlivý proces - zásady audiatur et altera pars.

24. Dovolateľ napokon namietal nesprávne určenie hodnoty spornej nehnuteľnosti, čím spochybňoval skutkový záver súdu. K tomu dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore po dôkladnom preštudovaní spisového materiálu nezistil. Záver týkajúci sa ceny spornej nehnuteľnosti bol súdmi nižších inštancií primerane vysvetlený (viď bod 37. odôvodnenia prvoinštančného rozsudku a bod 24. rozsudku odvolacieho súdu), pričom podľa názoru odvolacieho súdu má tento záver oporu v súdnom spise a nie je výsledkom svojvôle pri zisťovaní skutkového stavu.

25. Dovolací súd preto dospel k záveru, že žalovaný 4/ neopodstatnene namieta, že nižšie súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

26. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného 4/ odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.